

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 33. Casus mirabilis de conjugato, qui, uxorem falsò existimans
mortuam, absque consensu ipsius sacros Ordines, etiam Sacerdotium,
atque Pastorum suscepit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

1. 1. epist. 42. Romanam morem de continentia Subdiaconorum sic induxit, ut qui, ante prohibitionem, uxores duxerant, nec castitatem promiserant, compellendi non essent ab uxoribus, seu earum usu separari. Sic tamen ut *ab praesenti die Episcopi omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum facere praesumant, nisi se victurum castè promiserit.* Post cuius tempora non fuit amplius in Subdiaconis toleratum, ut fuis uxoribus uterentur.
- 253 Nec sola antiqua Concilia, Summique Pontifices, sed & veteres Patres, etiam Graeci, coelibatum Sacerdotum adstruunt, nullà factà voti mentione. Eusebius l. 3. Demonstrat. Evangel. c. 9. Epiphanius ad finem operis contra hereses. Basilii Magni epist. 198. Chryostomus homil. 2. de patientia Job. Gregorius Nyssenus lib. de virginit. c. ult. Ambrosius l. 1. de Offic. c. ult. Hieronymus l. 1. contra Jovinian. &c.
- 254 Opposita Graecorum (utentium uxoribus ante sacram Ordinationem ductis, uxores tamen post suam Ordinationem non ducentium) consuetudo quinto demùm saeculo, paulò ante Synodum quini-sextam, invalescere coepit, ut constat ex Hieronymo diu in Oriente versato, contra Vigilantium sic scribente: *quid facient Orientis Ecclesia? quid Aegypti, & Sedis Apostolicae? qua aut virgines Clericos accipiunt, aut continent; aut, si uxores habuerint, mariti esse desistant?*
- 255 Ceterùm etiam matrimonia Clericorum, in sacris existentium, in Ecclesia apud Latinos semper fuerint prohibita; non fuerunt tamen semper invalida, ut colligitur ex citatis Canonibus Conciliorum Ancyrani & Neocaesariensis, constatque ex Concilio Cartag. V. can. 3. Arauficano can. 23. & 24. Turonensi l. can. 2. Nec certè Siricius & Innoc. matrimonia huiusmodi irritarunt. Quando irritari coeperint, planè non constat. Id primis mille annis lege universali in Ecclesia Latina factum non esse censet Merbesius de matrim. differt. 72. Imò nec ante Concilium Lateranense II. anni 1139. Contrarium tamen probatur ex canone *Presbyteris* dist. 27. qui canon in Summario dicitur esse Calixti II. sed in correctione Romana esse dicitur Urbani II. circa annum 1090. editus. Ibi enim sic habetur: *Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicitur: contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis diijungi, & personas ad poenitentiam redigi debere, juxta sacrorum Canonum diffinitiones judicamus.* Juxta priorum ergo Canonum diffinitiones Ordo sacer erat impedimentum dirimens. Quod postea in dicto Concilio Lateran. II. sub Innocentio II. & alio Lateran. sub Alexandro III. & in Remensi sub Eugenio III. rursùm fuit expressè declaratum. Et aliquando quidem continentiae votum facere iussi sunt sacris Ordinibus initiandi. Verùm Ecclesia Orientalis, ut dicitur cap. *olim* de Cler. conjug. *votum continentiae* non admittit. Graeci tamen, seu Orientales, cum Latinis conveniant, sacrum Ordinem esse impedimentum dirimens matrimonium postea contractum. Igitur Ordo sacer, etiam independentè à voto, matrimonium postea contractum dirimit. Maxime eùm usus voti expressi, olim per sacros Canones præcepti, in defuetudinem abierit. Neque sacri Ordinis susceptio alio sensu hodie censetur continentiae professio, nisi quatenus eum Ordinem suscipiens eo ipso censetur se prædictæ legi Ecclesiasticae subijcere, illiusque vinculo ex virtute religionis in sacri Ordinis reverentiam se subijcere, nisi expressum animum habeat se non subijciendi, nec votendi. Quo nihilominus casu vi dictæ legis Ecclesiasticae, & non vi voti (cujus effectus animus ille repugnat) adhuc invalidè con-

traheret matrimonium, qui post sacram Ordinationem illud contraheret. Videri potest S. Thomas Supplem. q. 53. a. 3. ad 2. ubi dicit, quòd *Ordo sacer ubique impedit matrimonium contrahendum* (tam scilicet apud Graecos, quam apud Latinos) *quamvis non habeat ubique votum annexum.*

CAPUT XXXIII.

Casus mirabilis de conjugato, qui, uxorem solò existmans mortuam, absque consensu ipsius sacros Ordines, etiam Sacerdotium, atque Pastorum suscepit.

Itius non ita pridem Coloniae relicto, cui vacabat, Philoiphia cursu, Cajam accepit uxorem. Deinde Hollandicæ militiæ adscriptus, cumque aliis ad concidendam classem evocatus, uxorem reliquit graviter ægrotantem. Post multos menses cum classe redux eam non inveniens in loco ubi eam reliquerat, fidem adhibuit testimonio cujusdam, sine certis indicis narrantis ipsam obiisse. Idèdque de consilio Constans imperiti, cui rem, ut proximè deduda est, exposuit, sacros Ordines suscepit, & exercuit, etiam Presbyteratum. Interè uxor ipsam undique conquisitum tandem invenit, & nihilominus Pastorum ipse suscepit, admirativèque, ipsa non invitâ, nec reclamante.

Quæritur 1. an sacros Ordines taliter suscipiendo peccarit?

2. an eos exercere potuerit, postquam uxorem superstitem scivit?

3. an uxori petenti debitum reddere debuerit?

4. an Pastorum vel aliud Beneficium Ecclesiasticum suscipere potuerit?

5. an exequi potuerit officium Pastoris?

Ad primum respondeo, ipsum procul dubio peccasse, sacros Ordines suscipiendo, absque certo nuntio de morte uxoris. Quemadmodum enim conjugatus, absque certo nuntio de morte uxoris, ad alias nuptias convolare nequit, ut videtur cap. sequenti; ita nec ad sacros Ordines. Maxime cum nullus conjugatorum sit ad sacros Ordines promovendus, nisi ab uxore continentiam proficiente fuerit absolutus, cap. *conjugatus*, & cap. *sane* de conversi. conjugat. Qui enim uxore non consentiente, neque divortii causam per adulterium dante, sacrum Ordinem suscipit, mortaliter peccat, nisi per credulitatem de morte uxoris moraliter certam excusetur. Si enim de morte ipsius solùm habeat credulitatem probabilem & incertam, exponit se discrimini contra sacros Canones in re gravissima faciendi, atque adeò graviter peccat.

Ad secundum, quartum & quintum respondeo, sacros Ordines, uxore non consentiente susceptos, absque consensu uxoris exercere non potuisse, nec Beneficium vel Officium Ecclesiasticum obtinere, minus exercere, postquam uxorem superstitem scivit. Quia Joannes XIII. extrav. *antique* de voto & voti redempt. *autoritate Apostolica districtius inhibet, ne quisquam, durante matrimonio, nondum etiam consummato, aliquem de sacris Ordinibus presumat suscipere, nisi prout sacris Canonibus noveris convenire: aedèdque non sine certo nuntio de morte uxoris, vel de consensu ipsius continentiam proficientis. Quòd si factis à quoquam forsitan attentatum fuerit, ordinamus, quòd nec matrimonio soluto (quanti minus durante) in sic suscepto Ordine ministrare, nec ad superiores Ordines provehi, nec ad aliud quod Beneficium, vel Officium Ecclesiasticum valeat promoveri, nisi aliquam de religionibus approbatis.... ipsum canonicè contigerit ingredi, at*

ejus regulam expressè vel tacitè profiteri. Quo casu Diocesanus super præmissis & singulis præmissorum cum eo dispensare valeat. . . . Ad ingressum hujusmodi sic ordinatum (si matrimonium consummatum non fuerit) per Diocesanus instanter moneri præcipimus, & induci. Quod si forsitan rennerit adimplere, ipsum (si sponsa ejus instruerit) per censuram Ecclesiasticam compellendum decernimus contractum matrimonium consummare. Quia (ut antè Pontifex dixit) votum solemnizatum per sacri susceptionem Ordinis. . . . ad dissolvendum matrimonium prius contractum, etiam si per carnis copulam non fuerit consummatum (cum nec jure divino, nec per sacros reperimus Canones hoc statutum) invalidum est censendum. Et ratio est, quia sacros Ordines absque consensu uxoris susceptos, absque eo non potuit exercere, simul & debitum reddere. Utrumque enim juxta sacros Canones incompatible est. Post Ordines proinde absque consensu uxoris susceptos, absque eo non potuit debitum non reddere. Absque eo igitur non potuit susceptos Ordines exercere. Nec Pastorale Beneficium obtinere & administrare. Cum nihil istorum possit, qui non potest conjugate debitum non reddere. Cum qua redditione non consistit exercitium Beneficii & Officii Pastoralis.

264 Ad tertium respondeo, non potuisse debitum non reddere uxori petenti, quamdiu ipsa juri suo non cessit, in susceptionem vel exercitium sacri Ordinis, vel Beneficii, Officiè Pastoralis contentiendi. Quia Titius sacros Ordines, vel etiam Pastoratum, absque consensu legitimæ uxoris suscipiendo, non potuit uxori auferre jus, per legitimum matrimonium acquisitum, exigendi ab ipso conjugate debitum. Quia ex susceptione vel executione sacri Ordinis, vel Beneficii Ecclesiastici, absque uxoris consensu facta, nullum ei præjudicium generatur, inquit S. Thomas loco proxime referendo, constat ex citata extravagante Joannis XXII. Ex quo tamen Caja scivit Titium exercere sacrum Ordinem, suscipereque curam Pastoralem, & non reclamavit, juri suo ad debitum exigendum cessisse censetur. Ex tunc proinde non potuit debitum exigere, sed debuit continentiam perpetuam vovere, sicut debet illa uxor, de cujus consensu maritus sacrum Ordinem suscepit, juxta laudatum caput conjugatus, & cap. sanè. Quibus consonat S. Thomas in 4. dist. 37. q. 1. a. 2. ad 2. si uxor sciat, & de ejus consensu vir Ordinem sacrum suscepit, tenetur continentiam perpetuam vovere. Non tenetur religionem intrare, si sibi non timeat de periculo castitatis, propter hoc quod vir ejus solenne votum emisit. Qui ibidem in corpore addit, quod qui sacrum Ordinem suscepit absque uxoris consensu, non potest ab ipsa debitum petere, nec uxor tenetur ei reddere. Quia sacrum Ordinem suscipiendo, ratione legis Ecclesiasticæ, & voti, seipsum à petitione debiti impedit.

CAPUT XXXIV.

Impedimentum ligaminis.

265 Ligamen est vinculum matrimonii, quo quis alligatur, quamdiu vivit persona cum qua matrimonium contraxit. Ut enim Apostolus ait Rom. 7. mulier alligata est legi, quanto tempore vivit vir ejus. Nec prius matrimonium, licet ratum tantum, solvitur per secundum, tamen consummatum, sed dirimit illud jure divino, quo polygamia in lege nova, nec licita est, nec valida; licet olim Judæis permessa fuerit uxorum polygamia; idèque repudiata uxore possent alteram ducere, vinculo prioris matrimonii non

soluto, uti docent SS. Patres, Ambrosius, Augustinus, &c. significatque Scriptura Deuteronom. 14. & Hierem. 3. dum mulier, post repudium, alteri nubens, *putata & abominabilis* dicitur, fornicariæque comparatur.

Ligamen itaque prioris matrimonii dirimit quodcumque aliud, quamdiu vivit prior conjux. Nec mulier, matrimonio juncta, potest alteri nubere, nisi ipsi certò moraliter constet de morte prioris mariti, vel per certum nuntium, vel per litteras, vel per alia indicia, de quibus, arbitrio prudentum, nulla subit ratio dubitandi. Nec ad hoc sufficit longa absentia, etiam septem, decem, viginti, vel plurium annorum, ut constat ex responso Clementis III. ad Cæsaraugustanum Episcopum, cap. in presentia de sponsi. & matrim. *quævisisti, quid agendum sit de mulieribus, quæ viros suos causâ captivitatis, vel peregrinationis absentes, ultra septennium præsolata fuerint, nec certificari possunt de vita, vel de morte ipsorum, licet super hoc sollicitudinem adhibuerint diligentem, & pro juvenili ætate, seu fragilitate carnis, nequeunt continere, petentes aliis matrimoniis copulari. Consultationi tuæ taliter respondemus, quod quocumque annorum numero ita remaneant, viventibus viris suis, non possunt ad aliorum consortium canonicè convolare; nec auctoritate Ecclesiæ permittas contrahere, donec certum recipiant nuntium de morte virorum.*

Quod si quis, certò moraliter credens priorem conjugem obisse, alterum matrimonium bonâ fide contrahat, tamdiu exculatur, seu petendo, seu reddendo debitum, quamdiu moralis illa certitudo perseverat, uti docet S. Leo epist. 129. ad Nicetum Episcopum Aquileiensem, filique ex secundo matrimonio geniti nihilominus legitimi judicantur, uti docet S. Raymundus in Summa lib. 4. fol. 553. Verum statim atque de priore marito superflite constiterit, mulier, licet bonâ fide à secundo viro ducta, ipsi restituenda est, prout S. Leo docet ibidem, confirmatque Lucius III. cap. Dominus de secundis nuptiis. Nec isto casu licitum est ab ista secunda conjugate debitum exigere, imò nec reddere, prout ex Innocentio III. proxime dicitur. Si vero aliquis, vel aliqua, nondum habitâ obeuntis conjugis certitudine, ad secundas nuptias convolarit, & de morte prioris conjugis adhuc sibi existimat dubitandum, ei quæ sibi nupsit, debitum non degenet postulanti. Quod à se tamen noverit nullatenus exigendum, ait Lucius III. ibidem.

Denique Innocentius III. cap. inquisitioni de 268 sentent. excommun. sic habet: *Credimus distinguendum, utrum alter conjugum pro certo sciat impedimentum conjugii, propter quod sine mortali peccato non valet carnale commercium exercere, quamvis illud apud Ecclesiam probare non possit? An non sciat pro certo, sed credat? In primo casu debet potius excommunicationis sententiam humiliter sustinere, quam per carnale commercium peccatum operari mortale. In secundo distinguimus, utrum habeat conscientiam hujusmodi ex credulitate levi & temeraria (cum qua stare potest moralis certitudo de contrario) an probabili & discreta? (cum qua certitudo moralis stare nequit) & quidem, ad sui Pastoris consilium (conscientiâ levi & temeraria credulitatis explorâ) licitè potest non solum reddere, sed exigere debitum conjugale. Verum cum conscientia pulsât animum ex credulitate probabili & discreta, quamvis non evidens & manifesta; debitum quidem reddere potest, sed postulare non debet: ne in alterutro, vel contra legem conjugii (debitum negando) vel contra judicium conscientie (exponendo se probabili periculo exigendi à non sua) committat offensam.*